

Lịch sử Di tích văn hóa Đền Bắc Hà

ISSN: 2734-9195 07:55 01/10/2025

Đền Bắc Hà thờ Gia Quốc Công Vũ Văn Mật - người có công huy động các tộc người thiểu số địa phương trấn giữ một vùng biên ải rộng lớn phía Bắc Tổ quốc từ thời Lê Chiêu Tông sang thời Nhà Mạc.

Đền Bắc Hà được nhân dân địa phương góp công sức xây dựng từ thế kỷ XIX. Đền thờ Gia Quốc Công Vũ Văn Mật - người có công huy động các tộc người thiểu số địa phương trấn giữ một vùng biên ải rộng lớn phía Bắc Tổ quốc từ thời Lê Chiêu Tông (từ năm 1516) sang thời Nhà Mạc (từ năm 1527). Ngày kỵ nhật Đức thánh Gia Quốc Công Vũ Văn Mật hàng năm vào ngày 07/07/Âm lịch.

Nằm ở trung tâm Thị trấn Bắc Hà, với thế núi non phong cảnh hữu tình, ngôi đền có dáng vẻ uy nghi, cổ kính, linh thiêng. Đền được xây dựng nhằm thể hiện sự tôn kính, tỏ lòng biết ơn của nhân dân trong vùng đối với vị Anh hùng có công với dân, với nước và vùng đất Bắc Hà. Ngày lễ hội Đền Bắc Hà hàng năm được tổ chức vào ngày 10/02 Âm lịch.

Trong ngày hội tổ chức nhiều các trò chơi dân gian như: Đẩy gậy, kéo co, đánh cờ... thu hút rất nhiều du khách trong và ngoài nước.

Ngày 29/10/2003, đền Bắc Hà được Nhà nước xếp hạng Di tích lịch sử văn hoá cấp Quốc gia.

Cổng chính đền Bắc Hà. Ảnh: st

Kiến trúc ngôi đền Bắc Hà

Với địa thế dựa lưng vào núi, mặt hướng ra núi Ba Mẹ Con (Núi Ba Mẹ Con nằm ngay trung tâm thị trấn Bắc Hà, là biểu tượng của tình mẫu tử thiêng liêng, sự vươn dậy, ý chí sống mãnh liệt của đồng bào các dân tộc nơi đây), cổng Tam quan đền rộng 5m và chính giữa phía trên cổng chính cao 4m là một hoành phi để 5 chữ "*Bắc Hà tối linh từ*". Tòa nhà đại bái được làm bằng gỗ tốt, hai đầu đốc được xây dựng bằng gạch to bản, phía ngoài đầu đốc được đắp nổi hình mặt rồng, mang dáng dấp của rồng thời Nguyễn. Phía trên mái đắp hình "*Lưỡng long chầu nguyệt*", biểu hiện cho cư dân nông nghiệp, luôn cầu cho mưa gió thuận hòa, mùa màng tốt tươi.

Điện chính đền Bắc Hà. Ảnh: st

Cấu trúc không gian thờ chính của đền gồm 2 phần: Tòa đại bái và hậu cung. Tòa đại bái được làm bằng gỗ tốt, hai đầu đốc được xây bằng gạch to bản, phía ngoài đầu đốc đắp nổi hình mặt rồng, mang dáng dấp rồng thời Nguyễn. Phía trên mái đắp hình lưỡng long chầu nguyệt, biểu hiện cho đức tin của cư dân nông nghiệp, với mong cầu về mưa thuận gió hòa, mùa màng tươi tốt.

Kế tiếp tòa đại bái là hậu cung, được chia làm hai phần: Bên ngoài là nơi thờ chính, hai bên thờ đức Thánh Trần, bên trong cung cấm đặt một khám gỗ - nơi ngự của Tam tòa Mẫu, và tượng đồng của Gia Quốc Công Vũ Văn Mật cùng dòng họ Vũ. Ngoài ra, trên ban thờ còn đặt hòm đựng sắc phong thời nhà Nguyễn được sơn son thếp vàng.

Kế tiếp với nhà Đại bái là tòa hậu cung, được chia làm hai phần. Phía bên ngoài là nơi thờ chính, phía hai bên của nhà ngoài là nơi thờ đức Thánh Trần, bệ thờ chia theo hình tam cấp. Phía hậu cung là cung cấm, lợp ngói vẩy rồng. Phía trong đặt một khám bằng gỗ Tam tòa Quốc Mẫu, tiếp đến là nơi đặt tượng đồng ngài Gia Quốc Công Vũ Văn Mật và dòng họ Vũ. Trên ban thờ đặt hòm đựng sắc phong thời kỳ nhà Nguyễn được sơn son thếp vàng.

Với sự tôn kính, tỏ lòng biết ơn đối với vị anh hùng có công với dân, với nước và vùng đất Bắc Hà, đền Bắc Hà là di sản văn hóa lịch sử có ý nghĩa lớn trong giáo dục truyền thống xây dựng, bảo vệ Tổ quốc cho thế hệ hôm nay và mai sau.

Di tích lịch sử đền Bắc Hà như một di sản văn hóa có ý nghĩa lớn trong quá trình lịch sử phát triển của một vùng đất nơi địa đầu đất nước, là nơi giáo dục truyền thống xây dựng và bảo vệ Tổ quốc cho thế hệ hôm nay và mai sau.

Sưu tầm: **Minh Khang**